

04.10.2021

Pormestari

113 §**Lausunto eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunnalle tartuntatautilain muuttamista ja väliaikaista muuttamista koskevasta hallituksen esityksestä 131/2021 vp liittyen terveysturvalliseen maahantuloon ja koronatodistukseen**

HEL 2021-010612 T 03 00 00

Päätös

Pormestari antoi seuraavan lausunnon eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunnalle tartuntatautilain muuttamista ja väliaikaista muuttamista koskevasta hallituksen esityksestä 131/2021 vp liittyen terveysturvalliseen maahantuloon ja koronatodistukseen:

Helsingin kaupunki kiittää mahdollisuudesta lausua hallituksen esityksestä. Tuomme lausunrossamme esiin samoja näkökohtia, joista lausimme sosiaali- ja terveysministeriölle hallituksen esityksen luonnosvaiheessa.

Kannatamme sekä rajojen terveysturvallisuutta koskevien säännösten jatkamista että uutta koronapassisääntelyä maailmanlaajuisen epidemiatilanteen huomioon ottaen. Kiinnitämme kuitenkin sosiaali- ja terveysvaliokunnan huomiota muutamiin seikkoihin.

Terveysturvallinen maahantulo

Kuten kesällä ennakoimme, lain muutos ei tuonut kaivattua selkeyttä maahantulijoiden velvollisuuksiin, ei sujuvampia menettelyjä rajaliikenteeseen eikä se ole tämän vuoksi varmistanut terveysturvallisuutta rajatylittävässä liikenteessä. Näin ollen on valitettavaa, että tarvittavia muutoksia säännöksiin ei ole valmisteltu.

Koronatodistus ei ole edelleenkään maahantulon edellytys ulkomaalaiselle, vaan todistuksen esittämällä voi vain välttyä testaamiselta Suomessa. Lähtökohta aiheuttaa valtavasti turhaa työtä ja turhia kustannuksia Suomelle. Sosiaali- ja terveydenhuollon henkilökunnan käyttö tarkastustoimintaan ei myöskään ole resurssien viisasta käyttöä.

Myös niin sanotun rajatestausasetuksen jatkaminen syyskuussa sellaisenaan on herättänyt ihmetystä. Heinäkuisen perustelumiestion mukaan matalan riskin maan ilmaantuvuusrajaa piti tarkastella, kun rokotuskattavuus nousee. Nyt epidemiatilanne ja rokotuskattavuuden nousu huomioiden ilmaantuvuusraja on aivan liian alhainen. Arvokkaita sosiaali- ja terveydenhuollon resursseja ei pidä kohdentaa riskien minimointiin siellä, missä riskit ovat valmiiksi hyvin alhaiset. Asetuksen il-

04.10.2021

Pormestari

maantuvuusraja on pikaisesti asetettava vähintään EU:n neuvoston suositusten mukaiseksi.

Niin sanottuihin matalan ilmaantuvuuden maihin liittyä myös ehdotetun 16 c §:n 2 momentti, jossa säädetään poikkeuksista todistuksen esittämisen ja testiin osallistumisen velvoitteista maahan saavuttaessa. Pykälää ehdotetaan muutettavaksi siten, että lähtömaan sijasta tulisi ottaa selkoa kaikista niistä alueista, joissa henkilö on oleskellut viimeisen 14 vuorokauden aikana. Itse muutos voi olla epidemiologisesti perusteltu, mutta sen toteuttaminen on rajanylityspaikoilla käytännössä mahdotonta, ellei prosessia pystytä automatisoimaan joltain osin. Tämä voidaan tehdä esimerkiksi vaatimalla matkustajilta sähköistä maahan-tuloilmoitusta, johon matkustaja täyttäisi ne maat ja alueet, joissa hän on viimeisen 14 vuorokauden aikana oleskellut.

Rajatoimet käytännössä

Matkustajamäärä Helsingin satamissa on tällä hetkellä alle puolet normaalista matkustajamäärästä. Viikolla 38 maahan saapui Helsingin kolmen sataman kautta noin 30 000 matkustajaa. Heistä kahdesti rokotettuja oli noin 81 prosenttia. Kokonaan vailla todistuksia saapuneita matkustajia oli noin 1 000. Heistä lähes kaikki testattiin satamassa. Positiivisia testituloksia löytyi 12 kappaletta.

Toistuvasti Suomessa käyvät rokottamattomat matkustajat käyttävät hyväkseen sataman ilmaista testausta eivätkä hanki maksullista testitodistusta ennen matkaa. Satamatestausta käytetään myös työnantajan vaatimien matkalta paluuseen liittyvien testitodistusten hankkimiseen.

Ruuhkaisimmilla vuoroilla satamiin saapuu niin paljon matkustajia, että koronatodistusten tarkastamista tehdään pistokokeina. Satamien tilat eivät mahdollista tarkastustoiminnan laajentamista.

Vaillinaisella rokotussuojalla maahan saapuvien matkustajien tavoittelu maahantulon jälkeistä testiä varten on pysynyt haasteellisena. Yli puolta matkustajista ei koskaan tavoiteta ja tavoitettujen halukkuus testianvarauksiin on vaatimaton. Epidemiologista perustetta maahantulon jälkeisille testeille ei enää ole ja ehdotammekin, että tartuntatautilain 16 d § kumotaan jo nyt.

Virka-avun laajentamista koskevan muutosehdotuksen toteamme olevan kannatettava.

Vuoden 2022 tilanne

04.10.2021

Pormestari

Lisäksi kiinnitämme huomiota siihen, että on välttämätöntä kiireellisesti ryhtyä valmistelemaan rajojen terveysturvallisuuden menettelyjä vuodelle 2022, jos valmistelu ei ole vielä käynnissä. Henkilökunta- ja muut resurssit on varattava hyvin pikaisesti, mikäli nykymallia suunnitellaan jatkettavaksi edes kevennettynä.

Helsingin satamissa muut viranomaiset, kuten rajavartiolaitos, eivät tee matkustajien todistusten tarkastamista. Tarvittavat sadat työntekijät ovat Helsingin sosiaali- ja terveystoimialan palkkaamia tai muutoin hankkimia. Vuoden 2022 alun hankintojen määrääjat tulevat jo loka-kuussa vastaan. On selvää, että maailmanlaajuinen rokotuskattavuus on vielä vuoden 2022 alussa niin heikko, että rajojen terveysturvallisuustoimia on jatkettava jossain muodossa. Ei ole näköpiirissä, että matkustusrajoituksista oltaisiin kansainvälisesti kokonaan luopumassa.

Ehdotamme säännösten muuttamista seuraavasti viimeistään vuoden 2022 alusta lukien:

- Matkailun rajoitukset asetetaan vastaamaan EU:n neuvoston suosituksia.
- Suomeen matkustaville asetetaan velvollisuus täyttää sähköinen maahantuloilmoitus.
- Koronatodistuksen esittäminen säädetään pakolliseksi ja ilman todistusta tulevat ulkomaalaiset käännytetään. Rajalla tapahtuvasta testauksesta luovutaan.
- Mikäli testausvelvollisuutta maahantulon yhteydessä jatketaan, tulee matkustajat velvoittaa käyttämään sähköistä järjestelmää, joka yhdistää (EU-)koronatodistuksen ja testiajanvarauksen.
- Todistusten tai sähköisten maahantuloilmoitusten tarkastaminen asetetaan muiden EU-maiden mallin mukaisesti liikennöitsijän velvoitteeksi tai joka tapauksessa siirretään muun kuin kuntien tartuntatautien vastustamistyöstä vastaavan viranomaisen hoidettavaksi.
- Vaatimuksesta osallistua maahantulon jälkeen tehtävään koronatestiin luovutaan. Mikäli maahantulon jälkeisiä testivaatimuksia jatketaan, tulee matkustajat velvoittaa käyttämään sähköistä järjestelmää, joka yhdistää (EU-)koronatodistuksen ja testiajanvarauksen.

Muistutamme, että vain rajalla konkreettisesti toimiva malli voi lisätä terveysturvallisuutta.

Koronatodistus eli ns. koronapassi

Helsingin kaupunki pitää koronapassin käyttöönoton tavoitteita kannattavina. Sen käyttöala näyttää tällä hetkellä jäävän varsin kapeaksi, mutta se on tarvittaessa tärkeä työkalu yhteiskunnan auki pitämiseen.

04.10.2021

Pormestari

Sen avulla voidaan myös kannustaa paljon vapaa-ajan palveluita käyttäviä nuoria ottamaan koronarokotus.

Helsingin kaupungin koronapassikokeiluissa on osoitettu, että todistusten digitaalinen varmentaminen ei juurikaan hidasta tapahtumien siinänsänpääsyä ja että vapaaehtoisuuteen perustuenkin osallistujilla on ollut laajaa halukkuutta esittää koronatodistus.

Helsingin kaupunki pitää välttämättömänä sitä, että myös muut kuin EU-valtioiden antamat koronatodistukset hyväksytään, jos ne vastaavat Suomen vaatimuksia esimerkiksi käytetystä rokotevalmisteesta. Mikäli katsottaisiin hallituksen esityksessä (s. 49) kuvatulla tavalla, että muita kuin EU:n digitaalisia koronatodistuksia käsittelemässä pitäisi olla henkilö, jolla on laissa säädetty salassapitovelvollisuus tarkastuksen yhteydessä saamistaan tiedoista, voitaisiin tässä yhteydessä säätää myös erillisestä salassapitovelvollisuudesta.

Suomessa valmistellaan EU:n koronarokotustodistusten antamista myös muissa maissa rokotetuille. Tämä ei kuitenkaan ole riittävää lyhyemmän aikaa Suomessa oleskeleville, eikä ratkaise Covid-19 taudin jo sairastaneiden koronatodistuksen tarvetta. Sääntelyyn on tältä osin jäämässä yhdenvertaisuusongelma.

Myöskään matkailuelinkeinon elpymisen ja rajoitusten kohteena olevien elinkeinotoimijoiden liiketoimintamahdollisuuksien kannalta tämä ei ole tarkoituksenmukaista. Suomeen hyväksyttävällä todistuksella saapuneen turistin tulee voida käyttää esimerkiksi ravintola- ja kulttuuripalveluita samalla todistuksella.

Hyvä esimerkki sääntelyn ongelmista on Slush-tapahtuma, joka on menettämässä kaikki Iso-Britanniasta ja Yhdysvalloista sekä muista EU-maiden ulkopuolisista maista tulevat tuhannet vieraansa, kun heidän tapahtumaan pääsyänsä ei asianmukaisesta rrokotussuojasta huolimatta voida varmistaa ennakkoon.

Helsingin kaupunki katsookin, että sääntelyssä olisi syytä käyttää samaa ratkaisua kuin tartuntatautilain 16 a §:ssä, jossa maahantulon yhteydessä hyväksytään ”covid-19-tautia koskeva luotettava todistus”, joka määritellään tarkemmin 16 g §:ssä.

Vaikka kaikkia muita 16 a §:n tarkoittamia luotettavia todistuksia ei hyväksyttäisi, rajoituksen kohteena olevalla toiminnanharjoittajalla tulisi vähintään olla mahdollisuus käyttää kansallisesti hyväksytyä koronatestiä tilaisuuden osallistumisen ehtona EU-koronatodistuksen lisäksi. Tällä voitaisiin helpottaa muiden kuin EU-kansalaisten pääsyä rajoitusten kohteena oleviin tiloihin ja tilaisuuksiin.

04.10.2021

Pormestari

Laissa olisi myös tarpeen säätää nimenomaisesti toiminnanharjoittajien mahdollisuudesta vaatia koronapassia myös tilanteessa, jossa rajoituksia ei ole voimassa. Erityisen tärkeää tämä olisi ajatellen tilaisuuksia, joissa on mukana alle 12-vuotiaita, jotka eivät voi vielä saada rokotussuojaa. On paljon toiminnanharjoittajia, jotka haluaisivat vaatia koronapassin lisätäkseen tilaisuutensa terveysturvallisuutta ja osallistujien hakkuutta tulla tilaisuuteen. Esityksiä on tullut muun muassa kontaktitilajien urheilukilpailujen järjestäjiltä sekä ikääntyneiden toimintaa järjestäviltä. Myös osa kansainvälisistä esiintyjistä vaatii esiintymisensä ehtona, että tilaisuuteen hyväksytään vain koronapassin esittävät osallistujat.

Koronapassin edellyttämistä koskeva lainsäädäntö ehdotetaan olemaan voimassa vain vuoden loppuun. Tapahtuma-alan kannalta tilanne on erityisen hankala, eikä lisää ennakoitavuutta esimerkiksi kevään ja kesän 2022 tapahtumien osalta. Tulisikin harkita, voisiko koronapassin edellyttämistä koskeva lainsäädäntö olla pidempään voimassa, jotta tapahtuma-ala saisi toimintaansa sitä ennakoitavuutta, joka on tapahtumien järjestämisen edellytys.

Lisäksi kiinnitämme huomiota muutamiin teknisempiin yksityiskohtiin. THL:n rokottamista koskevan ohjeen mukaan covid-19-taudin sairastaneille voidaan antaa vain yksi rokoteannos ja tämä ohje on omaksuttu käyttöön kunnissa. Toista rokoteannosta ei anneta myöskään niissä tilanteissa, joissa henkilö sairastuu koronatautiin ensimmäisen rokotussannoksen jälkeen. Tämän vuoksi sekä koronapassia koskevissa pykälissä että maahantuloa koskevissa pykälissä täyteen rokotussarjaan tulee rinnastaa myös tilanne, jossa henkilö on sairastanut covid-19-taudin ja saanut yhden rokoteannoksen.

Valittu sääntelyratkaisu on ristiriidassa myös THL:n rokottamista koskevien ohjeiden osalta sikäli, kun kyse on Sputnik V-rokotteesta. THL ohjeistaa, että Suomessa ei rokoteta henkilöitä, jotka ovat saaneet täyden rokotussarjan Sputnik V-rokotteella. Sputnik V-rokotteen rinnastamista nyt valittuihin rokotteisiin tulisi edelleen harkita.

Lisäksi kiinnitämme huomiota siihen, että pykälän otsikointi tulisi muuttaa paremmin vastaamaan sen olennaista sisältöä. Kyse ei ole vain EU:n digitaalisen koronatodistuksen kansallisen käytön sääntelystä, vaan siitä, että toiminnanharjoittaja saa edellyttää todistusta asiakkailta ja osallistujilta tietyissä toiminnoissa ja siitä aiheutuu voimassa oleviin rajoituksiin liittyviä oikeusvaikutuksia. Kuvaavampi otsikko olisi esimerkiksi "Oikeus edellyttää EU:n digitaalinen koronatodistus".

Kuten edellä on todettu, Helsingin kaupunki pitää yhdenvertaisuus- ja tarkoituksenmukaisuussyistä tarpeellisenä ulottaa sääntely koskemaan

04.10.2021

Pormestari

tartuntatautilain 16 g:ssä määriteltyä covid-19- tautia koskevaa todistusta. Tällöin otsikko voisi olla "Oikeus edellyttää covid-19-tautia koskeva luotettava todistus".

Esittelijä

vs. kansliapäällikkö
Tuula Saxholm

Lisätiedot

Hanna Laine, Yhteyspäällikkö, puhelin: 09 310 36172
hanna.e.laine(a)hel.fi**Liitteet**

- 1 Asiantuntijakuulemis- ja lausuntopyyntö 22.9.2021
- 2 Asiantuntijakuulemis- ja lausuntopyyntö 22.9.2021, liite, hallituksen esitys

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Otteet**Ote**

Eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunta

Otteen liitteet

Esitysteksti

Päätösehdotus

Päätös on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunta on pyytänyt Helsingin kaupungilta lausuntoa 30.9.2021 klo 14 mennessä tartuntatautilain muuttamista ja väliaikaista muuttamista koskevasta hallituksen esityksestä 131/2021 vp liittyen terveysturvalliseen maahantuloon ja koronatodistukseen.

Hallintosäännön 9 luvun 1 §:n 7 kohdan mukaan pormestari tekee esityksiä ja antaa kaupunginhallitukselta pyydettyjä lausuntoja sekä huolehtii näihin rinnastettavista muista tehtävistä, jollei asiaa sen periaatteellisen tai taloudellisen merkityksen johdosta ole saatettava kaupunginhallituksen käsiteltäväksi.

Esittelijä

vs. kansliapäällikkö
Tuula Saxholm**Liitteet**

04.10.2021

Pormestari

- 1 Asiantuntijakuulemis- ja lausuntopyyntö 22.9.2021
- 2 Asiantuntijakuulemis- ja lausuntopyyntö 22.9.2021, liite, hallituksen esitys

Muutoksenhaku

Muutoksenhakukielto, valmistelu tai täytäntöönpano

Otteet

Ote
Eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunta

Otteen liitteet
Esitysteksti

04.10.2021

Pormestari

MUUTOKSENHAKUOHJEET

1

MUUTOKSENHAKUKIELTO

Pöytäkirjan 113 §.

Tähän päätökseen ei saa hakea muutosta, koska päätös koskee asian valmistelua tai täytäntöönpanoa.

Sovellettava lainkohta: Kuntalaki 136 §

04.10.2021

Pormestari

Juhana Vartiainen
pormestari

Päätös on sähköisesti allekirjoitettu.

Pöytäkirja on pidetty nähtävänä yleisessä tietoverkossa osoitteessa
www.hel.fi 04.10.2021.

Postiosoite

PL 10
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
kaupunginkanslia@hel.fi

Käyntiosoite

Pohjoisesplanadi 11-13
Helsinki 17
<http://www.hel.fi/kaupunginkanslia>

Puhelin

+358 9 310 1641

Faksi

+358 9 655 783

Y-tunnus

0201256-6

Tilinro

FI0680001200062637

Alv.nro

FI02012566